

TĖVIŠKĖS AIDAI

Nr. 31 (1426) 1984 m. rugpjūčio 10 d.

Melbourne

XXIX M E T A I

RUGPIŪTIS - KATALIKIŠKAI SPAUDAI AUSTRALIJOJE

Katalikių Moterų Draugijos įnašas Lietuvai

Minint LKM D-jos 75 m. sukaktį - Deimantinį jubiliejų, tenka pastebėti, kad Liet. Katalikių Draugija veikė 32 m. Atsidūrusios tremtyje katalikės moterys vėl susibūrė į tą pačią D-ją ir įvairiuose kraštuose įsteigė savo skyrius. Adelaideje jau dvidešimt penkti metai veikia ši Draugija.

Ką davė Lietuvai, lietuvių tautai LKM Draugija?

Draugija įsisteigė 1908 m. Kaune. Atkreipkime dėmesį į tai, kad tai buvo mūsų moterų, kurios ją steigė. Tada buvo sunkūs rusų priespaudos laikai. Rusai norėjo Lietuvą padaryti "ir tamsia ir juoda". Jau tais laikais lietuvių moterys buvo tiek sąmoningos, kad jungėsi į lietuvišką moterų organizacijas. Štai, dar prieš iškuriant Draugijai, jau 1907 m. buvo sušauktas pats pirmasis visų Lietuvos moterų suvažiavimas Kaune. Buvo kviečiamos visos lietuvių moterys iš Didžiosios ir Mažosios Lietuvos, nepabrėžiant, kad tik katalikės. Betgi pažiūrėkim kas atsitiko? Dalyvių tarpe tuoj išryškėjo ideologiniai skirtumai. Nors dauguma buvo krikščioniško nusistatymo, bet nemažai buvo ir socialistinių pažiūrų moterų. Ypač vilnietės jau buvo užsikrėtusios ateistine dvasia, nes po 1905 m. sukilimo, vad. cicilikmečiu, visoje Rusijoje, tad ir Lietuvoje smarkiai plito ateistinės tendencijos. Šiame suvažiavime tas išryškėjo, buvo grubiai niekinama religija ir Bažnyčia. Kilo daug kivirčių. Todėl katalikės, kad išvengtų bereikalingų ginčų, tuoj po šio suvažiavimo paruošė įstatus. Kauno gubernatorius patvirtino ir 1908 m. balandžio mėn. įsteigė grynai katalikišką Draugiją. LKM D-ja tam reikalui sušaukė visas Lietuvos katalikių atstovių suvažiavimą Kaune. Atstovės davė gaires ateičiai. Draugija iš karto pasisakė esanti katalikiška, eina iš vien su Bažnyčia ir visa tikinčia tauta. Savo uždavinį pasistatė apjungti katalikes bendram kultūriniam ir socialiniam darbui. Į Kat. Draugiją stėjo inteligentės ir kaimo moterys.

Po šio suvažiavimo Draugijos veikla greitai išsiplėtė visoje Lietuvoje. Nuo pirmų dienų Draugijos svarbiausias rūpestis buvo kaimo mergaičių ir moterų švietimas ir lavinimas. Atsiminkim, kad už-

Rašo Agutė Stepanienė

darius spaudą Lietuvos kaimas buvo gerokai atsilikęs - nebuvo juk mokyklų. Draugija Kaune tuoj pat įsteigė Amatų ir Namų ruošos mokyklą mergaitėms. Mokykloje prieš pamokas buvo dėstoma slaptai lietuvių kalba ir istorija. Tai vyko Maironio namuose. Prie mokyklos atidarė viešą valgyklą ir kepyklą. Kaune atidarė modernišką krautuvę "Gražybė". Aleksote turėjo šiltadaržius. Draugija dažnai ruošė vaidinimus, koncertus, vakarėlius, kad lietuviai viens kitą arčiau pažintų - susidraugautų. Kaime ruošė kursas, paskaitas moterų švietimui.

Rusų valdžiai nepatiko tokia moterų veikla. 1912 m., po ketverių metų veiklos, Draugija užsidarė. Betgi moterys, kaip visada, padarė savo: nuvažiavo į Petrapilį ir išsuderėjo iš valdžios neva naujai organizacijai leidimą.

Didžiojo karo metu vokiečių okupacinė valdžia irgi sustabdė veikimą. Betgi moterys ir čia vėl išgudravo: rengė koncertus ir kitokias pramogas, kvietė ir vokiečius dalyvauti. Vokiečiai sušvelnėjo ir davė leidimą Draugijai veikti.

Žemaičių Kalvarijos

Liepos mėnesio pradžioje daugelio Lietuvos tikinčiųjų dėmesys krypo į garsiąją Žemaitijos šventovę Žemaičių Kalvariją - Varduva - kur kasmet didžiųjų atleidų metu susirenka nesuskaitomos minios maldininkų.

Žemaičių Kalvarija - Varduva — yra žinoma ne tik Lietuvoje. Pavieniai maldininkai ir maldininkų grupės į didžiuosius atleidus čia atvyksta iš Latvijos, Estijos, Gudijos, Ukrainos ir net iš tolimojo Kazachstano. Žemaičių Kalvarijos šventovė jau nuo 17-jo šimtmečio pradžios yra pagarsėjusi stebuklingu Dievo Motinos paveikslu ir įspūdingu Kryžiaus keliu, kurio stotys yra išdėstytos ant kalnelių plačioje miestelio apylinkėje. Dėl to šis Kryžiaus kelias paprastai yra vadinamas KALNAIS.

Marijos paveikslą į Žemaičių Kalvariją iš Romos parvežė vienuoliai dominikonai. Čia jis greitai pagarsėjo stebuklais. Čia įvykusių stebuklų pirmieji dokumen-

Ką davė Lietuvai LKM Draugija Nepriklausomybės metais

Katalikės moterys Lietuvos Nepriklausomybę 1918 m. pasitiko jau gerai organizuotos ir stiprios. Vos tik susirinko savanorių būriai ginti Tėvynę, Draugijos moterys uoliai rėmė ir šelpė jaunutę mūsų kariuomenę: rinko aukas, mezgė pirštines, siuvo šiltus drabužius. Net mezgyklą atidarė specialiai karių pirštinėms mezgti. Draugijos raštinė buvo užversta maišais šiltų drabužių.

Sužeistus karius katalikės moterys slaugė ir slėpė nuo bolševikų. Kai mūsų kariuomenė išvarė iš Lietuvos bolševikus, panevėžietės moterys išsiuvinėjo gražią vėliavą ir padovanojo Panevėžio batalijonui. Teišių moterys taip pat padovanojo vėliavą Žemaičių pulkui. Vėliau tos vėliavos buvo Karo muziejuje.

Nepriklausomos Lietuvos laikotarpį Draugijai vadovavo žinoma pedagogė Draugelytė - Galdikienė, dailininko Galdiko žmona. Tai neįsėmiamos energijos visuomenininkė, net 20 m. išbuvusį Draugijos centro valdybos pirmininke.

Draugijos veikla pagyvėjo, kai į

(Nukelta į 5 puslapį)

atleidai Varduvoje

tai yra iš 1643-ųjų metų. Stebuklai buvo registruojami specialioje knygoje. Jūs mini istorikas Kojalavičius ir vyskupas Motiejus Valančius. Senoji stebuklų knyga žuvo gaisre praėjusio šimtmečio pabaigoje. Kryžiaus kelią Žemaičių Kalvarijoje sukūrė vyskupas Tiškevičius 1637 metais. Jis pats parinko vietas ir žingsniais atmatavo, kad visa atitiktų Jėzaus Kristaus kančios kelią Jeruzalėje. Pats vyskupas čia išbarstė iš Jeruzalės atvežtą žemę.

Dalyvaujant valstybės vyram — kancleriu ir hetmonui - pirmą kartą iškilmingai apėjo Kryžiaus kelio stotis. Vyskupas Tiškevičius čia pastatė 19 koplyčių. Parūpino didelę šv. Kryžiaus relikviją, kuri yra išlikusi nepaliesta iki mūsų dienų. Žemaičių Kalvarijos Kryžiaus kelyje yra ne 14 stočių, bet 20. Jos yra įrengtos devyniolikoje koplyčių. Didžiausia iš jų - Nukryžiuo koplyčia - yra dekoruota liau-

(Nukelta į 5 puslapį)

LIETUVIAI PASAULYJE

— Vakarus ir mūsų Redakcija jau pasiekė naujausia Lietuvos pogrindžio savilaidinė spauda: Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika Nr. 62, Lietuvoje išleista balandžio 4 d., ilgai užtruko kol prasiskverbė pro geležinę uždangą. Ši Kronikos laida skiriama Sv. Kazimiero 500 metų jubiliejui, prašant globos Lietuvos Bažnyčiai ir visiems kenčiantiems už tikėjimą ir tiesą. Šiame numeryje: Sv. Kazimiero 500 metų mirties jubiliejaus iškilmių atgarsiai, Katalikiška Lietuva dėkoja Sv. Tėvui Jonui Pauliui II. Protestai dėl suimtųjų kunigų — Alfonso Svarinsko ir Sigitos Tamkevičiaus - nesiliauja. Kun. Jono Danylos atviras laiškas ateistui Broniui Jauniškiui. Žinios iš vokiečių, Kratos ir Tardymai. Mūsų kaliniai. Nauji pogrindžio leidiniai.

— Vokietijos katalikų suvažiavime - Katholiken Tag - Miunche ne lietuvių suruota paroda liepos pradžioje sukėlė didelį vokiečių susidomėjimą apie religijos persekiojimus Lietuvoje ir gausia pogrindžio spauda, ir pasibaigus suvažiavimui paroda keliama į kitas įvairias vietas.

— Vokietijoje leidžiamas žurnalas "Der Spiegel" - Veidrodis, balandžio 23 d. išspausdino Plungės žydo, vedusio lietuvaite, Leonido Olschwang straipsnį apie žydų tragediją Lietuvoje. Autorius pasisako buvęs Sovietų Rusijos armijos karininkas, dabar gyvena Vakarų Vokietijoje. Savo straipsniu tendencingai kaltina lietuvius, neva tai šaudžiusius žydus, nutylėdamas nacių nusikaltimus šioje srityje. Neigiamai atsiliepia ir apie kun. Dr. Juozo Prunskio knygą, išleistą angliškai "Lithuania's Jews and the Holocaust", kur pabrėžiama, kad nacių nusikaltimų negalima primesti lietuvių tautai.

— Dr. Janina Reklaitienė, jaunosios kartos kalbininkė, dėsciusi lietuvių kalbą, Illinois Universitete Čikagoje skaitė įdomią paskaitą apie dabartinę lietuvių kalbą. Paskaita buvo įtraukta į Balzeko muziejaus vykdomą programą "Lietuviškasis paveldėjimas, jaunimo pažūros". Paskaitininkė aptarė dabartinius fonetinius ir morfologinius pokyčius lietuvių vartojamoje kalboje išeivijoje ir Lietuvoje. Lietuvių kalbos kaitai išeivijoje turi įtakos anglų kalba, o Tėvynėje — rusų kalba. Ryškiausias pokytis fonetikoje yra jaučiamas "r" ir "l" raidžių tarime. Balsių pabrėžimai Lietuvoje jau yra daug žymesni negu išeivijoje. Keičiasi lietuvių kalbos kirčiavimas, daugelio atvejų kirtį iš žodžio galo perkeltiant į pradinį skiemenį.

— PLB Valdyba Illinois universitetas Čikagoje vadovauti Lituaniai tikos katedrai pakvietė prof. Dr. Bronių Vaškėlį, kuris šį mokslinį darbą pradės jau rugsėjo mėnesį, kaip pats pirmasis šios katedros vedėjas. PLB pirm. Vytautas Kamantas praneša, kad šios katedros įsteigimas yra didžiulis kultūrinis ir mokslinis laimėjimas lietuvių tautai, pasaulio lietuviams ir pačiai Lietuvai.

— Vakarų Vokietijoje šiuo metu yra apie 11.000 lietuvių evangelikų, kuriuos aptarnauja 5 pastoriai, 28 vietovėse vyksta lietuviškų evangelikų pamaldos. Taip religinė ir bendruomeninė veikla padeda lietuviams išeiviams įveikti išsisklaidymo pavojus.

— Amerikos Tautinės Sąjungos seime gegužės 27 d. Clevelande prisimintas prieš 40 metų traagiškai gaisre žuvęs Lietuvos prezidentas Antanas Smetona vainiko padėjimu mauzoliejuje ir šv. Mišiomis Dievo Motinos bažnyčioje. Sąjungos pirmininku išrinktas Dr. L. Kriauceliūnas iš Čikagos.

SAULĖTOJI MOTERIS

Dievo Motina Marija, švelnumo ir meilės simbolis, šv. Jono Apreiškime ištyla didžiųjų kovų sukuryje. Marijos Dangun Ėmimo šventės liturgija pristato Mariją Apreiškimo regėjimuose. Ir pasirodė danguje didingas ženklas: Moteris spinduliuojanti saule, po jos kojų mėnulis, o ant galvos dvylikos žvaigždžių vainikas. Tai išaukštintos Marijos vaizdas už savo misijos žemėje atlikimą, Dievo Sūnaus žmogiškosios prigimties Motina.

Pasirodė ir kitas ženklas danguje: milžiniškas raudonas slibinas su 7 galvomis, su 10 ragų ir jo uodega nušlavė trečdalį dangaus žvaigždžių žemėn. Jis tykojo moteriškės, kad jai pagimdžius kūdikį berniuką jį prarytų. Ir užvirė danguje kova: Mykolas su angelais kovojo su slibinu ir buvo išmestas žemėn, tas didysis slibinas, senoji gyvatė, vadinamas velniu ir šėtonu, kuris suvedžiojo visą pasaulį, ir įnirto prieš moterį, ir metėsi kautis su kitais jos palikuonimis, kurie laikosi Dievo ir saugoja Jėzaus liudijimą. Tais simboliais šv. Jonas išreiškia tradiciją, kai slibinas ir gyvatė simbolizuoja blogio jėgas, kurios prieštarauja Dievui ir Jo įsteigta Bažnyčiai.

Ši kova vyksta visur ir visada, kiekvieno žmogaus širdyje, kad žmogus netarnautų Dievui, čia žemėje kurtų savo rojų. Iš čia karai, nesutikimai, savimeilė, nes savimeilė yra didžioji priešingybė Dievo ir artimo meilės. Kova prieš savimeilę yra kova už Dievo paveikslą žmoguje, už savęs išsižadėjimą. Visas Kristaus mokslas paremtas savęs išsižadėjimu, atsiduoti kitų tarnybai. Savimeilė slepiasi ir po malda, prisidengia ir gerų darbų skraiste. Savęs paslėpimas yra garantija, kad artimui tarnaujame Kristaus dvasia!

Plaćiuoju mastu velnias per jam atsidavusius žmones persekioja krikščionis ir juos žudo. Tai apraška žudomojo velnio darbo, nes velnias, Kristaus žodžiais, nuo pat pradžios yra galvažudys ir niekuomet nesilaikė tiesos, jame ir nebuvo tiesos. Mūsų laikų didžiojoje kovoje su raudonu slibinu pasaulis gali būti išgelbėtas be atominių ginklų, be kraujo praliejimo. Fatimoje apsišaukusi Moteris su rožančiumi rankoje pasiūlė tikrą taiką ir pergalę prieš atomines bombas ir raketas. Ji skelbia pergalę prieš komunizmą, net Rusijos atšvertimą! Ar tai nėra fantastiška? Ta Moteris su rožančiumi yra ta pati šv. Jono regėjime apsišautusi saule, 1917 m. apsišaukusi Fatimoje Dievo Motina - Nekaltai Pradėtoji Marija, Ji pasiūlė labai paprastas ir lengvas sąlygas: malda, atgaila, grįžti prie Dievo, kalbėti rožančių, pasiaukoti jos Nekaltčiaisiai Širdžiai.

Kiek daug žmonių išgirs Marijos prašymą šioje apokalipsinėje kovoje? Tokios mintys Marijos Dangun Ėmimo šventėje.

PD

Australijos Lietuvių Dienos Canberroje

MŪSŲ JAUNIMO PASIRODYMAI

ALD programa žvelgia į ateitį. Žiūrint į kas ruošama, tuoj matyti, kad stengtasi kiek galima daugiau pasireiškimo duoti mūsų vaikams ir jaunimui.

Programoje yra ne keturi renginiai, kuriuose vyraus jaunesnės kartos. Didžiausias jaunimo pasirodymas bus Sporto šventė. Šimtai jaunų sportininkų-kijų praleis 5 dienas karštose sporto varžybose. Kultūrinėje srityje yra trys pasirodymai: Tautinių šokių šventė, Jaunųjų talentų popietė ir Jaunimo koncertas.

Apie Sporto šventę ir Tautinių šokių festivalį nėra daug ką rašyti, nes abudu parengimai gerai žinomi. Viename daug energijos išnaudojama ir prakaito praliejama kovojant dėl laimėjimo garbės, o antrasis tai be abejo didžiausias Lietuvių Dienų jaunimo spektaklis. Šimtai visokio amžiaus jaunimo, apsirengę spalvingais tautiniais rūbais, išlėis savas širdis demonstruodami mūsų gražuosius tautinius šokius. Šįmet šiam festivaliui parinkta vieta tikrai puiki. Milžiniškas, erdvus Sporto Instituto paviljonas su puikiomis grindimis. Žiūrovams labai daug vietos ir kadangi žiūrės į šokėjus iš viršaus, gerai galės matyti visų šokių figūras. Spektaklis garantuotas.

Jau per keletą praėjusių švenčių buvo pastebėta, kad jaunųjų talentų eilės vis didėja, bet jiems pasirodyti progų nebūna sudaroma. Šį kartą ta klaida atitaisyta. Programoje įtalpinta net du jaunimo pasirodymai: gruodžio 27 d. po pietų jaunųjų talentų popietė, o sekmdienį, gruodžio 30 d. Jaunimo koncertas.

Tai kas gi numatyta šiuose pasirodymuose?

Jaunųjų talentų popietėje yra sudaroma proga pasirodyti jaunimui nuo 5 iki maždaug 18 m. Čia numatyta pritraukti jaunus solistus, grupes, kurios galėtų pašokti, pavaidinti, padainuoti. Jau vietas užsisakė viena savaitgalio mokykla, keli choreliai ir eilė solistų. Jaunimo koncertas turėtų būti panašaus būdo kaip jau įprasta. Čia numatoma, kad pasirodymai bus pagrįsti vyresnio amžiaus (16+) jaunimo grupių atstovaujancijų savo miestus ir individualūs solistų ar mažų būrelių pasirodymai.

Abudu šiuos jaunimo pasirodymus koordinuoja Rasa Mauragienė, 28 Moodie St. Farrer ACT 2607.

tel. 062 862 447 ir visi kas norėtų užsiregistruoti ar gauti daugiau žinių prašomi kreiptis į R. Mauragienę. Kuo greičiau, tuo geriau.

Be formalių jaunimui skirtų pasirodymų, kitos dienos irgi neturėtų būti nuobodžios. Bus daug kas daryti. Per susipažinimo gegužinę gruodžio 26 d. bus oragnizuojami visokiausi žaidimai bei pasilinksminimai visam jaunimui, nuo gel-

tonplaukių vaikučių iki baltaplaukių senelių. Vyresniesiems vakarais po visų parengimų klube bus progos pabendrauti, pašokti ir padainuoti. Jei dienos metu bus dar laiko ir energijos, apžiūrėjus miestą, kelių kilometrų radijuse nuo klubo yra du ežerai su saugiomis maudymosi vietomis ir net keturi baseinai (vienas po stogu).

Jei jaunesniosios kartos dalyvaujantis Lietuvių Dienose Canberroje nuobodžiaus, tai jie visur ir visada nuobodžiauja.

Australijos Lietuvių Dienos suteiks mūsų jaunosios kartoms puiką progą gerai pasirodyti ir pabendrauti, o vyresniesiems proga pažūrėti, apžiūrėti ir pasidžiaugti mūsų bendruomenės gyvenimo ateitimi.

Juras Kovalskis

POSĖDŽIAVO ALK FEDERACIJOS VALDYBA

Tėviškės Aidų leidėjas - Australijos Lietuvių Katalikų Federacijos Valdyba susirinko posėdžiui Parapijos Namuose Kensingtone rugpiūčio 6 d. Posėdis visuomet pradedamas ir baigiamas malda, kurią praveda Federacijos Dvasios Vadas kun. Pranas Vaseris. Federacijos pirm. Valentinus Čižauskas šį posėdį daugiausiai skyrė Tėviškės Aidų Vajui naujo spaustuvės raidinimo įsigijimui. Tas rašdynas jau užsakytas Amerikoje ir su spaustuvės mašinų atnaujinimui reikia sutelkti bent \$ 4.000. Dar Vajaus pradžia, o jau gauti keli šimtai dolerių.

Tėviškės Aidų Administracijos pranešimu jau trečdalis prenumeratorių yra pensininkai ir daugelis jų prisiūncia tik dalį prenumeratų. Tai labai opus reikalas, kai vien tik iš \$ 25 prenumeratos laikraštis negali išsilaikyti. Dar reikia organizuoti balius, rinkliavas, sekmdienias ruošti pietus, loterijas. Kai prenumerata neapmokama pilnai ar ji uždelsiama, tai kas jiems turi sutelkti naujas pajamas trūkimui padengti? Valdyba prašo visų prenumeratorių laiku apmokėti prenumeratą. Kas nori gauti iš Administracijos pakvitavimą, turi pridėti pašto ženklą. Adreso pakeitimui įdėti \$ 1, nes tiek kainuoja nauja adreso matrica. Kunigo paliudymu laikraštis veltui siuntinėjamas karšinamiems lietuviams ligoninėse ar senelių prieglaudose, jei tik jie nori skaityti, gyvendami iš kitų malonės, nebeįstengdami apsimokėti.

Bet yra pensininkų, nors tokių nedaug, kurie iš anksto net už kelis metus į priekį apsimoka už laikraštį.

Tėviškės Aidams paremti Valdyba ruošia balių Melbourne Lietuvių Namuose rugsejo 29 d. Užsakytas geras orkestras, kas sudaro balius pasisekimą, skanų maistą gamins Katalikų Moterų Draugijos ponios. o loterijai fantų vėl paklaus gerasirdžiai lietuviai.

Sv. Kazimiero minėjimui Adelaidės lietuvių teatras ruošia Sv. Kazimiero vaidinimą, kurio premjerą pastatys Melbourne Lietuvių Namuose spalio 7 d., sekmdienį po pietų. Tai patogus laikas ir tikimės sulaukti lietuvių net iš tolimesnių vietovių.

ALK Federacijos 17-tas suvažiavimas Canberroje gruodžio 30 d., kuriam Rengimo Komitetas jau paskyrė salę, o šiuo metu ruošiamas Suvažiavimo programa.

Dabar visi atekime į talką Tėviškės Aidų Vajui! PD

DAILININKO VALIAUS MONOGRAFIJA

Prie išėvijoje gražiai paruoštų ir išleistų lietuvių dailininkų A. Gal diko ir P. Augias kapitalinių monografių, artimiausiu laiku prisidės dabar baigiama spausdinti dailininko T. Valiaus darbų reprezentacinė ir studijinė knyga "Valius". Šia reikšminga išskirtino grožio knyga - monografija bus tinkamai pagerbtas vienas iškiliausių lietuvių dailininkų 1977 metais Toronte, Kanadoje, miręs T. Valius. Knygą išleisti pasirūpino dailininko našlė A. Valienė. Monografiją sudarys lietuvių ir anglų kalbomis parašyti tekstai, atskleidžiantys Valiaus subtilią kūrybą, jo dailės kelią nuo tragiškos temos medžio raizinių dar Lietuvoje iki vėlesnių impresionistinių bei ekspresionistinių darbų Kanadoje iki 1949 metų, pabrėžiant jo reikšmingą įnašą lietuvių dailės, ypač grafikos, tradicijon. Lietuvišką monografijos tekstą paruošė dail. R. Viešulas, o anglišką - vienas iš geriausių dailės kritikų Kanadoje, daugelio knygų autorius Paul Duval.

Sydnejaus Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija rengia metinį

TĖVIŠKĖS AIDŲ SPAUDOS BALIŲ

LIETUVIŲ KLUBE BANKSTOWNE

rugpiūčio 18 d., šeštadienį, 7.30 v.v.

Programą atliks Sydnejaus "Linksmieji Broliai". Vertinga loterija, geras Klubo orkestras, norintiems skaniai pavalgyti, Klubo šeiminingė parūpins gerą vakarienę ir visi kiti malonūs Klubo patarnavimai.

Įėjimas su bilietais, Kaina \$ 3 asmeniui. Moksleiviams ir pensininkams \$ 2 asmeniui

Stalus rezervuotis Klubo raštinėje. Visus iš arti ir toli prašome dalyvauti.

Susipažinkime su naujuoju šv. Kazimiero liet. par. klebonu kun. J. Petraičiu, MIC.

Kiekvienas lietuvis kunigas yra ne tik tos parapijos, kurioje dirba, "nuosavybė", bet platesne prasme jo veiklos dirva viso Australijos žemyno lietuviai - pasikeičiant rekolekcijų pravedėjais, pavaduojant išvykstančius atostogų ir plačioje ALK Federacijos veikloje.

Liepos 18 d. Adelaidės atvykęs kun. J. Petraičis perimti iš kun. A. Spurgio klebono pareigas šv. Kazimiero parapijoje dabar yra Australijos lietuvių dėmesio centre, kurį, kaip liekaną mūsų tarpe, norime artimiau pažinti. Tą mūsų susijdomavimą naujasis kun. Klebonas sutiko patenkinti atsakydamas į jam pateiktus klausimus.

Pirmiausiai noriu Jus, kun. Klebone, pasveikinti atvykusį Australijon ir kartu pasidžiaugti, kad Jūsų asmenyje kun. A. Spurgis sulaukė pakaitalo, kurio taip ilgai laukė.

1) Kaip jaučiatės iš vienos Žemės rutulio pusės atkeliavęs į kitą, iš argentinieškos ir australišką žiemą?

— Adelaidėje jaučiuosi labai gerai, nes jau antrą kartą čia atvykstu. Pernai jūsų tarpe praleidau 3 mėnesius, pavaduodamas tada sergantį ir besiveikstantį kun. A. Spurgį. Žinoma, tada buvau tik "paskolintas" iš Argentinos ir man rūpėjo grįžimas atgal į savo parapiją Avellanedoje, Buenos Aires priemiestyje, kur praleidau 17 metų klebonaudamas. Dabar gi atvykau nuolatiniam apsigyvenimui, nes gavau paskyrimą klebono pareigoms čia, jūsų tarpe.

Klimato atžvilgiu jaučiuosi puikiai, nes Buenos Aires, Sydnejus ir Adelaidę yra toje pačioje geografinėje plotmėje. Dėl to nejauciu jokio skirtumo. Bendrai, Argentinos klimatas visais metų laikais yra žymiai drėgnesnis negu Australijoje.

2) Kiek žinau, Jūs klebono pareigas Adelaidėje pagal paskyrimą turėjote perimti nuo šių metų sausio pirmos dienos. Kodėl visa tai įvyko suvėluotai net pusę metų?

— Mano paskyrimas klebono pareigoms Adelaidėje galioja nuo šių metų sausio 1 dienos, o atvykau pas jus liepos 18 d. Pirmiausia turėjau laukti 3 mėnesius iki gavau vizą nuolatiniam apsigyvenimui Australijoje.

Vykdamas pas jus pakeliumi nors trumpam aplankiau savo brolių, seserį, gimines ir draugus šiaurės Amerikoje, nes jau buvo praėję 6 metai nuo mano paskutinio apsilankymo pas juos.

3) Argentinoje dirbote Aušros Vartų parapijoje. Iš pavadinimo sprendžiant, tai lietuviška parapija. Kiek jėga yra lietuvių? Koks jų religinis ir tautinis sąmoningumas? Kokia veikla? Koks jų atsparumas nutautėjimo procese?

— Argentinoje praleidau 20 metų ir 7 mėnesius. Virš trijų metų darbavau vikaru šv. Kazimiero parapijoje, Rosario mieste, Santa Fe provincijoje, o po to 17 metų klebonavau Aušros Vartų parapijoje, Avellanedoje, Buenos Aires priemiestyje.

Tą parapiją įsteigė marjonai 1939 m., kai Argentinon atvyko kunigai J. Jakaitis, K. Vengras ir A. Andriušis. Šu šiaurinės Amerikos lietuvių pagalba Avellanedoje buvo nupirkta žemė, pastatyta bažnyčia ir mokykla.

Marjonai kunigai vyko Argentinon dvasiniai aptarnauti lietuvius, kurių ten priskaitoma tarp 30.000 ir 35.000. Dauguma jų gyvena Buenos Aires mieste ir apylinkėse. Ten jų esama apie 20.000. Kadangi Argentinoje visą laiką trūksta kunigų, tai vietos vyskupas priėmė marjonus su sąlyga, jei šie sutiks šalia lietuvių dvasiniai aptarnauti ir argentiniečius. Tokiu būdu marjonai turėjo prisiimti ir dides argentiniečių parapijas Avellanedoje ir Rosario mieste, kartu aptarnaudami ir lietuvius.

Argentinoje gyvena veik išimtinai senieji lietuviai imigrantai. Tiesa, po karo buvo atvykę nemažai naujų ateivių, bet jie veik visi persikėlė gyventi į Šiaurės Ameriką ir Kanadą. Dabar Argentinos lietuviai dėl senyvo amžiaus sparčiai išmiršta, o jaunesnioji karta eina savais keliais. Tačiau dar yra gerų veikėjų ir iš jaunosios kartos, gražiai vadovaujanti lietuvių organizacijoms.

Aušros Vartų parapijos bažnyčia Avellanedoje nėra lengvai pasiekiami daugumai lietuvių, plačiai išsimėčiusių Buenos Aires mieste ir apylinkėse. Todėl sekmadieniais tik vos kelios dešimtys asmenų dalyvauja lietuviams skirtose Mišiose. Tik ypatingomis progomis lietuviai gausiai atsilanko lietuviškose pamaldose. Dėl tos priežasties marjonai kunigai vyksta į įvairias kolonijas atnašauti ten pamaldų lietuviams pastoviai ir tam tikromis progomis.

Nutautėjimo procesas visur panašus. Senoji lietuvių karta veik 100 procentų lieka ištikima lietuvių, o jaunoji - tik dalinai, nes seka gyvenamo krašto papročiais ir kalba vietine kalba.

Argentinoje liet. parapijos ir organizacijos, k.a. Lietuvių Centras (Villa Lugano mieste), Susivienijimas Lietuvių Argentinoje - SLA (Lanus mieste), Mindaugo ir Nemuno draugijos (Berisso mieste), Lietuvių Bendruomenė (Rosario mieste) kaip tik palaiko lietuviškumą mūsų tautiečių tarpe. Be to Argentinos Lietuvių Organizacijų ir Spaudos Taryba - ALOST koordinuoja lietuvių veiklą, ypač Buenos Aires mieste.

Yra leidžiami 2 mėnesiniai laikraščiai - "Argentinos Lietuvių Balsas" (liberalinės krypties) ir marjono leidžiamas "Laikas", kuris eina nuo 1948 m.

4) Kadangi antrą kartą atvykstate Australijon, gal galite palyginti Argentinos lietuvių ir Australijos lietuvių dvasinį ir ekonominį stovį ir jų nuotaukas?

— Pernai čia praleidau 3 mėnesius, o dabar tik neseniai pas jus atsiradau. Manau, jog būtų perdrąs daryti didesnes išvadas.

Ekonominis gyvenimas Australijoje, atrodo, yra gana pastovus ir tvirtas, kai tuo tarpu Argentinoje ekonominė krizė nepaprastai vargina žmones. Ten kas mėnesį infliacija pakyla apie 15,18 ir net 20 procentų. Taigi, Australijos ekonominis gyvenimas yra rojus, palyginus jį su ekonomine betarke Argentinoje ir bendrai Pietinėje Amerikoje.

Rapie dvasinį Australijos lietuvių gyvenimą nedrįstu daryti išvadų, nes tėra pertrumpas laikas nuo mano atvykimo į šį kraštą.

5) Gal galėtumėte ta proga atsigręžti ir į savo nueitą kelią? — Iš kurios vietos Lietuvoje esate kilęs? Kur mokėtės? Kur teko eiti garbingas kunigo pareigas?

— Esu gimęs Žemaitijoje, Tauragės apskr., Gaurės parapijoje, ma-

žazemio ūkininko šeimoje. Mano tėvai buvo žemdirbiai ir turėjo 10 ha nederlingos, smėlėtos žemės ūkelį. Užaugom 3 broliai ir sesuo. Aš jų tarpe esu vyriausias.

Pradžios mokyklą baigiau gimtajame Milgaidžių kaime, o gimnaziją lankiau Tauragėje. Karo metais įstojau į Telsių kunigų seminariją. Po metų persikėliau į Kauno kunigų seminariją. 1944 m. su tūkstančiais tautiečių pasitraukiau Vokietijon, kur tęsiau studijas Eichthatt kunigų seminarijoje. Karui pasibaigus buvau pasiūstas į Romą. Ten įstojau pas marjonus, kurie mane pasiuntė į Šiaurės Ameriką, kur 1952 m. baigiau kunigų seminariją ir buvau įšventintas kunigu. Vikaro pareigas ėjau Milwaukee ir Kenoshos lietuvių parapijoje, Wisconsin valstijoje. Po to 6 metus buvau Provincijos sekretorium Čikagoje. 1963 m. buvau paskirtas Argentinon, kur išbuvau iki šių metų liepos 4 d.

Gavęs pakartotiną paskyrimą klebono pareigoms Adelaidės lietuvių kolonijoje, nedelsdamas atvykau Pietų Australijon.

Toks tat yra, trumpai tariant, mano nueitas gyvenimo kelias.

6) Ką Jūs, žvelgdamas į ateitį, išvis norėtumėte pasakyti Adelaidės ir visos Australijos lietuviams? — Nežūrint įsitikinimų skirtingumo, visi esame broliai ir sesės lietuviai. Esame mažos, šiuo metu pavergtos tautos vaikai, todėl ypatingai svarbu, kad būtume vieningi, vengdami bet kokių susikalvymų. Lietuviškos sritys darbo laukas yra platus ir vietos užtenka visiems.

Daugumoje mes lietuviai esame katalikai. Todėl svarbu, kad ne tik vadintumės katalikais, bet ir tokiomis būtume. Kreipkime rimtą dė-

mesį į maldą ir pilnutinį krikščionišką, sakramentinį gyvenimą, ištikimai laikykimės Dievo ir Bažnyčios įsakymų bei praktikuodami artimo meilės darbus. Leiskime, kad šv. Dvasia vis labiau vadovautų mūsų mintims, žodžiams ir veiksams, o tuomet lengvai išvengsime ir kai kurių sunkenybių, kurios mus vargina.

Taip pat rūpinkimės dvasiniais pašaukimais ir kunigystę ir vienuolių luomą. Savo visuomenėje turime nemažai gydytojų, inžinierių ir kitokių specialistų, tačiau kunigų ir vienuolių prieauglio veik nėra. Taigi visiems mums, o ypač šeimų tėvams, turi rūpėti ši problema. Aišku, visi turime melstis šia intencija, o taip pat ir darbuotis ieškant dvasinių pašaukimų ir skatinant jaunuolius bei jaunuoles pasižvesti ypatingai Dievo tarnybai. Dievas tikrai šaukia daugelį jaunuolių savo tarnybon ir ir laukia iš jų nuoširdaus atsiliepimo.

Tai yra keletas minčių, kurios man rūpi ką tik atvykus pastoraciam darbuvi į šį kraštą.

Ačiū, kun. Klebone, už malonų pokalbį ir jį leiskite užbaigti tikrai nuoširdžiais linkėjimais - sėkmingai skelbkite Dievo žodį, ugdykite tiesą, vienybę ir tarpusavę meilę, kad mes, senatvės ir nutautėjimo laužomi, kaip ta pasakos šluota, tvirtumą rastume tarpusavyje tvirtai susirišę stipriai tikėjimu į Dievą, į savo tautos prisikėlimą laisvam gyvenimui, į žmogų - savo brolių.

Telaimina Jus naujame paskyrimo vyriausias kunigas Kristus ir Nekaltai Pradėtoji Mergelė Marija, kurią Jūsų Kongregacija yra pasirinkusi savo Dangiskąja Globeja.

Pr. Pusedoršis

SPORTAS IR POLITIKA

Rašo Dr. Jonas Kunca

Yra girtinas, bet sunkiai įgyvendinamas noras atskirti sportą nuo politikos.

Kiekvienas kraštas nori pasididžiuoti laimėjimais sporte, moksle, mene ar literatūroje. Tai normali ir progresą skatinanti akcija, kurios neturėtumėm apšaukti nacionalizmu, bent bloga dabar vartojama prasme.

Neretai sportas vartojamas tarptautinės politikos tikslams atskirti. Pietų Afrika yra boikotuojama sporte, kad ji pakeistų savo vidus politiką, kas liečia juodąją rasę, o gal, kad ji iširtų iš viso kaip baltųjų tvirtovė Afrikos žemyne. Š. Amerika nesiryždama ginklu pasipriešinti rusų invazijai Afganistane atsakė dalyvauti Maskvos olimpiadoje, kad bent taip išreikštų savo pasipiktinimą dėl šio silnučio krašto užpuolimo. Bet kas nuolatos vartoja sportą savo politikai, yra Sovietų Sąjunga.

Rusija pasisavina kitų tautų laimėjimus sporte, kad neužsitarnautai ji pati blizgėtų. Tai yra labai žemas elgesys nesuderinamas su tauriu sportu. Rusijos imperijoj yra atrenkami geriausi sportininkai iš visų pavergtų tautų. Jie būna per metus gerai ištrenuoti griežtoji diktatūrinė priežiūra. Valdžia rūpinasi jų pilnu išlaikymu ir, galų gale, po nuodugnaus slaptosios policijos išnagrinėjimo jų politinės patikimybės, jie siunčiami į užsienį reprezentuoti Sovietų Sąjungai. Vakarų pasaulis dėl informacijos

stokos neatskiria Rusiją nuo Sovietų Sąjungos. Taigi, tie svetimšaliai laimi medalius rusų garbei. Niekas neturi žinoti, kad dauguma atletų iš viso nėra jokie rusai. Ne tik jų tautybė yra nulyta, bet net klubų vardai turi būti parašyti rusų vartojamomis raidėmis, kurių veik niekas Vakaruose nemoka skaityti.

Kad tie išrinktieji sportininkai neišbėgiotų pasiekę laisvus kraštus, yra lydimi rusų slaptosios policijos ir laikomi lyg koncentracijos stovykloje net ir už Rusijos sienų. Kadangi Š. Amerikos valdžia nesutiko leisti rusams įrušti tokį kalėjimą savo sportininkam Los Angeles mieste ar specialiam laive. Maskva iš viso atsiskakė dalyvauti Olimpiadoje, bijodami, kad gali būti daugiau gėdos dėl atletų pagėgimo negu garbės už auksinių medalių gavimą.

Kiek Rusijos vergai prisideda prie sportinių imperijos laimėjimų, galime suprasti iš sekančio pavyzdžio. Pabaltijo kraštų sportininkai laimėjo perieitoj Maskvos olimpiadoje virš dvidešimt medalių. Pabaltiečių yra vos 7 milijonai. Pagal gyventojų skaičių Sovietų Sąjunga turėjo laimėti dvigubą skaičių medalių negu iš tikrųjų laimėjo. Reiškia, kad rusai nėra jau tokie smarkūs sportininkai, kaip nežinantiems padėties Vakaram atrodo.

Vartojimas pavergtų tautų sportininkų rusų neužsitarnautos garbės kėlimui ir marksistinės sistemos pagražinimui yra ne tik įžū-

(Nukelta į 6 puslapį)

Katalikių Moterų Draugijos įnašas Lietuvai Žemaičių Kalvar...

(Atkelta iš 1 puslapio)

Draugiją atėjo jaunų jėgų. Verta paminėti C. V-bos sekretorę Apol. Sereikytę. Ji dar būdama Kauno universiteto studentė į D-ją atėjo su naujomis idėjomis, su moderniais darbo metodais. Ji į D-jos veiklą įtraukė daug jaunų studentų - teisininkų, medikų, mokytojų, agronomų ir kitų. Tos jaunos veikėjos dirbo švietimo srityje: važinėjo po Lietuvą su paskaitomis, ruošė įvairius kursus, šventes, kongresus. Kitos ruošė parodas, ekskursijas, rinko aukas neturtingoms šeimoms ir t.t. O toji vadovė, visada besišypsanti Sereikytė, vėliau įstojo į vienuolyną - sesuo Augusta ir dabar talkininkauja D-jai JAV.

Švietimo srityje D-ją davė didelį įnašą Lietuvai, įsteigdama Žemės ūkio mokyklas: Karmėlavoje, Rietave, Balbieriškyje ir Salamiestyje, o Amatų mokyklą Kaune. Prie mokyklų buvo ūkiai ir mergaičių bendrabučiai. Įsivaizduokime šandien - kiek reikėjo darbo tomų mokykloms surasti mokytojus, suorganizuoti lėšas, išlaikyti ūkius ir t.t.

Anais laikais D-ja daug pasidaravo dėl atletizavimo sulenkėjusių parapijų, pvz. Panevėžio, Kėdainių. Čia D-ja atėjo į talką tautiškai susipratusiems kunigams.

Draugija pravedė griežtą kovą su girtavimu. Moterų pastangomis uždarėta daug smuklių, o jų vieton atidarytos arbatinės ir užkandinės. D-ja turėjo 27 arbatines. Platino spaudą. Turėjo 32 knygynus. Knygų pelną atidavė šv. Vincento draugijai. Leido laikraštį "Lietuvaite", vėliau "Moterį". "Moteris" dar ir dabar leidžiama Kanadoje.

Katalikų Bažnyčiai D-jos nuopelnas ypač tas, kad daug prisidėjo prie šeimų sukrėscionimo. Kada iš Rytų atėję vėjai papūtė į lietuviškas šeimas ateistine dvasia - D-ja paskelbė šūkį "Gražinkime šeimą Kristui". Sąmoningi kunigai yra daug prisidėję prie D-jos veiklos, o draugijos narės talkininkavo parapijos kunigams.

Draugijos darbai socialinėje srityje

Draugija išlaikė 16 senelių prieglaudų - tai buvo didelė parama valdžiai. Kaune ir Panevėžyje D-ja išlaikė vaikų darželius. Buvo ir vaikų lopšelių, kuriuose globojo pamestinukus ir sergančių motinų kūdikius.

Anais laikais buvo didelis kūdikių mirtingumas. Sustabdyti mirtin gumui D-ja įsteigė motinoms 9 patariamuosius punktus. Ten dirbo gailėstingos seserys ir akušerės. O Kaune buvo Motinystės Namai - čia dirbo gydytojai, seserys ir akušerės. Ypatingai Kat. Moterys gerą pasitarnavimą atliko mergaitėms lietuvaiteims. Būtent taip: į Kauną atvažiuodavo merginos išskodamos geresnio gyvenimo. Betgi ne visada tą gersnį gyvenimą rasdavo. Dažnai negaudavo darbo, pasimesdavo, o kartais patekdavo į viešuosius prostitucijos namus. Katalikės moterys griebėsi gelbėti šias merginas. Įsteigė Mergaičių Globos Namus ir 2 Darbo Namus. Globos Namai paimdavo mergaites, parūpindavo darbą. Buvo susitarta su policija. Ji atsiųsdavo merginas. Glo-

bos Namais pasinaudodavo kasmet apie 10.000 merginų. Čia priimdavo ir nelaimingas nėščias merginas.

Ekonominė sritis

Draugija gan gerai laikėsi. Turėjo 8 viešbučius, 8 valgyklas, 2 kepyklas, krautuves ir t.t. Kaune pasistatė didžiulius, moderniškai įrengtus namus.

Lietuvos seime buvo 6 Kat. Moterų atstovės. Jų pastangomis buvo pakeisti iš rusų laikų užsilikę nepalankūs moterims įstatymai, liečiantys turto paveldėjimą.

Bendrai, D-ja dirbo visokius darbus. Dirbo tiesiai ir su meile. Švietimo ir kultūros darbais D-ja pakėlė viso krašto gerovę, nes veikla pasiekė ir tamsiausius Lietuvos užkampius.

Negaliu praeiti nepaminėjus dindingų moterų kongresų ir suvažiavimų. Iš visos Lietuvos suvažiuodavo tūkstančiai moterų. Tautiniais rūbais pasipuošusių moterų eisenos Kauno gatvėse su 100 vėliavų imponavo visuomenei. Nepaprastai įspūdingas suvažiavimas buvo Kaune 1933 m. Jame dalyvavo 10.000 moterų ir merginų. Vytauto kalne buvo suruošta Namų pramonės paroda su daugybe paviljonų. Paroda tęsėsi visą savaitę. Tada įvyko ir moterų Dainų šventė, kurioje dainavo 3.000 moterų choras. Chorui dirigavo operos solistė Adelė Galaunienė.

Paskutinis kongresas įvyko Vilniuje 1940 m. Tautiniais rūbais su vėliavomis, didžiulė moterų eiseną žygiavo Vilniaus gatvėmis iš Aušros Vartų į Katedros aikštę. Tai buvo puikiai pademonstruota katalikybė ir lietuviybė aplenkėjusiame Vilniuje. Eisenai vadovavo Magdalena Galdikienė.

„Marija, gelbėk mus!“

Sibiro lietuvių maldų knygelė prieš 25 metus pasiekė Vakarus

Labiausiai pasaulyje žinoma lietuviška knyga yra mažas Sibire sukurtas maldų rinkinėlis, pavadintas "Marija, gelbėk mus". Šis maldynėlis pasaulyje yra pasklidęs dešimties kalbomis. Pakartotini maldynėlio leidimai jau yra viršiję vieno milijono egzempliorių tiražą. Iš Sibiro ši labai originali maldaknygė Vakarus pasiekė 1959 metais, tai yra prieš 25 metus.

Vežamiems į Sibiro tremtį ir į baudžiamąsias darbo stovyklas lietuviams nebuvo leidžiama pasiimti maldaknygių. Dėl to tremtiniai galėjo melstis tik mintinai išmoktomis maldų formulėmis. Keturiuos Sibiro lietuvaiteis - Adelė, Pranutė, Lionė ir Valė - savo sukurtas maldas ranka surašė į 58 lapelius, juos susiuvė į knygutę ir 1953 metų vasario 16 dieną nusiuntė į vyrų stovyklą. Stalinui mirus, kai kuriems vyrams pavyko iš Sibiro tremties ištrūkti ir taip šis maldynėlis 1959 metais pasiekė Jungtines Amerikos Valstybes. Ateitininkų Federacija tuoj išleido jos pirmą lietuvišką leidimą. 1960 metais Šv. Pauliaus vienuolių rūpesčiu buvo išleisti du pirmieji leidiniai anglų kalba: tiražas 32.000 egzempliorių. Leidinys buvo iliustruotas originalo nuotraukomis. Jam įvadą parašė

Tais pačiais 1940 m. staiga užgriuvusi sovietinė okupacija viską sunaikino. Užgeso lietuviški židiniai. D-jos turta į staigas konfiskavo rusai. Prieš uždarančios visoje Lietuvoje buvo 42.000 D-jos narių ir 410 skyrių. Žiūrint iš šių dienų perspektyvos, matome, kad katalikiškų šeimų palikuonys dabartinėje Lietuvoje atspariausiai kovoja su okupantu. Apie tai kalba LKB Kronika.

Iševijoje vėl katalikės moterys susibūrė į savas organizacijas. Dabar veikia įvairiais vardais, pvz., Siulvos Marijos Draugija Anglijoje, Šv. Onos D-ja ir kt. Tas visas katalikių draugijas apjungia sąjunga vad. PLKOS, Mūsų Adelaidės D-ja įeina į šią sąjungą. PLKOS centras yra New Yorke. Sąjungai vadovauja dr. Aldona Šlepetytė - Janaciėnė.

Lietuvių Katalikių Sąjungos veikla yra labai svarbi tarptautinėje srityje. Sąjunga atstovauja lietuviams didžiuliuose Pasaulio moterų suvažiavimuose. Per tuos suvažiavimus lietuvis informuoja pasaulį apie Lietuvą ir kelia Lietuvos problemas. Tai yra didelis dalykas lietuviams moterims išeiti į tarptautinius vandenis. Pasaulinėje Katalikių Moterų Unijoje dalyvauja 65 kraštai. Tarptautinėje srityje ypatingai sėkmingai dirba Birutė Venskuvienė Paryžiuje.

Užbaigiant noriu paminėti, kad LKM D-ja per 75 metus iki šių dienų išlaikė tęstinumą. Išlaikė lietuvišką veidą ir tebėra gyva lietuviškos dalelės iševijoje. Daug kartų keičiami veiklos metodai, tačiau niekad nesikeičia pagrindiniai D-jos tikslai: Katalikybė, Tėvynė Lietuva ir doros bei žmoniškumo ugdymas šeimose.

(Atkelta iš 1 puslapio)
dies menininko Kazimiero Varnello dideliais sienos piešiniais. Kryžiaus kelio stotys yra apeinamos pavieniui, mažais būreliais ir iškilmingomis procesijomis. Jau aštuonioliktajame šimtmetyje Žemaičių Kalvarijos šventovė kasmet aplankydavo iki 15-kos tūkstančių maldininkų. Nepriklausomybės metais į Žemaičių Kalvarijos didžiuosius atlaidus susirinkdavo 20-30 tūkstančių žmonių. Pokario metais nepaisant trukdymų maldininkai Žemaičių Kalvarijoje, atrodo, yra dar pagausėję. Štai kaip viešas dalyvis aprašo praėjusių metų atlaidus:

"Liepos 2-10 dienomis, kada Varduvoje vyko didieji Žemaičių Kalvarijos atlaidai, apylinkių tikinčiųjų šius, ypač jaunimą, buvo griežčiausiai uždrausta išleisti iš darbų, o ne darbo dienomis buvo ruošiami specialūs privalomi renginiai, neįleidžiant mokinį atlaidų dienomis net į namus. Procesijų dalyviai buvo stebimi iš tolo, į pagalbą pastelkus žiūronus. Be to, saugumiečiai mėgino visa kontroliuoti, įsimašę į tikinčiųjų minias. Šv. Komuniją priėmusiųjų skaičius šiemet buvo dviem tūkstančiais didesnis, nei praėjusiais metais - išdalinta 22 tūkstančiai šv. Komunijų. Liepos 6 dieną, kunigų trečiadienį, į atlaidus atvyko apie 150 kunigų ir nesuskaitoma minia pasauliečių. Šv. Mišias blaivybės intencija kartu su vyskupu Vaičiūm koncelebravo 90 kunigų. Pamokslus sakyti atlaiduose kunigai galėjo tik pagal valdžios patvirtintą sąrašą. Kun. Pakalniškis pamokslu metu paminėjo kun. Alfonsą Svarinską ir dėl to turėjo aiškintis Plungės rajono komitete. Visas atlaidų dienas valdžios pareigūnai uoliai saugojo netoliese esantį Panų kalną. LRTV

Ir kai maldaknygėlė buvo verčiama į kitas kalbas, kai kitų tautų žmonės paskaitė, jie rado, tą patį - tą didelę spinduliuojančią ir visus šildančią meilę, rado nepaprastai gilią, tiesiog jaudinančią religingumą. Tas ir praskynė kelią į visą pasaulį. Tai ir parodė, kas ta lietuvių tauta, kad moka taip melstis, taip Dievą garbinti, pati būdama tokiuose vargšose.

Kaip niekas kitas ši knygelė pasitarnavo Lietuvos propagandai. Vi siems parodė, kas nutiko Lietuvoje, kaip nekalti žmonės yra išvežti į Sibirą už tai, kad buvo prisirišę prie savo papročių, prie savo religijos. Drauge parodė ir lietuvių dvasinį kilnumą. Drauge padėjo pagrindus tolimesnei informacijai plisti. Ir dabar LKB Kronika, verčiama į kitas kalbas, jau randa žmones, kurie žino Lietuvos problemas. Per šią Sibiro maldaknygėlę jie išgirdo raudančią tautą ir jai daromas neteisėtas.

Po 25 metų knygelė nėra užmiršta. Štai vos prieš mėnesį Italijoje pasirodė trečiasis jos leidimas. Amerikoje yra ruošiamas spaudai naujas "Marija, gelbėk mus" leidimas. Jis bus iliustruotas lietuvių dailininkų sukurtais paveikslais. Rengia mi maldynėlio 25 metų sukakties minėjimai lietuvių jaunimo stovyklose ir susirinkimuose.

LRTV

Vytautas Mačernis karo audroj žuvo pačioj jaunystėj, vos 24 m. amžiaus. Vis dėl to savo poezija jis taip suvito, kad jo vardas liko gyvas ir šiandien. Jau 40 metų nuo tos lemtingos dienos, o jo žodis nemarus ir šiandien.

Vytautas Mačernis gimė 1920.6.6 Sarnelės kaime prie Zemaičių Kalvarijos. Baigė Telšių gimnaziją 1939 m., rudenį ir pradėjo studijuoti Kaune Vytauto Didžiojo universitete. Vėliau persikėlė į Vilnių ir ten studijavo filosofiją iki 1943 m. rudens, kada universitetas buvo uždarytas. Mačernis sugrįžo į savo tėviškę ir čia leido karo dienas. Frontui artinantis jis ruošėsi bėgti, bet prie jo kotų kritęs sviedinys jį mirtinai nutrenkė. Tai tie baisieji 1944 m., kada mes pasitraukėme iš savo krašto.

Mačernis pradėjo rašyti dar gimnazijoje. Jo vienas kitas eilėraštis yra atspausdinti Ateities Spinduliuose. Bene pirmasis Mačernio gabumą pastebėjo Putinas viename studentų parengime.

Mačernio poezija skiriasi nuo tų vadinamųjų keturvėjininkų. Jis nesilaiko eilėdaros taisyklių, bet pina aiškią mintį. Mačernis ne į formą kreipia dėmesį, bet į mintį. Tačiau ir jo eilėraščių forma nėra tik žodžių kratynys, bet turi gaidą. Galima sakyti, kad eilėraščių forma jis plėšiasi į naujus horizontus, bet savo mintimi yra klasikas. Kaip bebūtų savo kartoj jis yra pradininkas naujo poezijos žanro. Jis nutolęs nuo čiubrelėlių ir svyraklių berželių, bet nenutolęs nuo žemės. Jam žemė kvėpuoja žalum. Mačernis išsako istorinį vyksmą. Saulę žmogus neša savo delnuose. Jis gyvena nenutrūkstantį gyvenimą. Jis mato senolę savo "Iš seno sodo

POETĄ V. MAČERNĮ KARAS NUSKYNĖ

Rašo kun. P. Vaseris

vienumos pakylant". Šis regėjimas Mačernio yra nuolatinis vyksmas, nesibaigianti istorija. Taip pirmoji jo knyga ir pavadinta "Vizijos".

Nors Mačernis neišleido nė vienos savo poezijos knygos, bet jo eilėraščiai buvo žinomi ir nusirašinėjami. Komunistams pasidarė nepatogu, kad Mačernis yra gyvas jaunimo užrašuose. Taip 1970 m. ir jie nusprendė išleisti Mačernio poeziją. Taip G. Mareckaitė "Pergalėje" rugsėjo mėnesį rašo: "Prisimenu, pokario metu gimnazistai persirašinėjo V. Mačernio eilėraščius iš sudūlėjusių sąsiuvinėlių, ir liūdni jo posmai keistu kontrastu skambėjo to meto agitacinių, džiugių eilėraščių, pirmųjų gurguolių, pirmų rinkimų ir kalbų fone, tačiau ši karo debesio palaistytą ir nerimo prisodrintą kūryba tiko prie grėsmingos atmosferos, gaubusios miškus, juodas naktis, susigūžusias kaimo trobas".

Jei jau gimnazistai persirašinėjo Mačernio poeziją, tai reiškia, kad jo poezija yra gyva, pagauanti jauną žmogų. Žinoma, kad ji keistai skambėjo prie rinkiminių kalbų, kaip Mareckaitė sako.

Vakarų pasaulyje Mačernio poezijos gimnazistam nereikėjo nusirašinėti. Jo pirmoji knyga "Vizijos" pasirodė jau 1947 m. Nemažai buvo jos ir mūsų žurnaluose. Visą ištisą V. Mačernio poezija buvo atspausdinta 1961 m. Ją išleido į Laisvę Fondas Dr. A. Šmulskio lėšomis. Spausdinta Morkūno spaustuvėj Čikagoj. Ten yra sudėta ir "Vizijos" ir "Metų Sonetai", o taip

pat nemažai atskirų eilėraščių. Stipriausia Mačernio apraška yra Vizijoje. Čia jis neboja eilėraščių formos, bet duoda gyvą, vykstantį gyvenimą. Čia jam nėra praeities, bet tik nuolat vykstantis gyvenimas. Senolės skara jam tebeplevena ant žaginį tvoros, o senolė tebevaikšto sode.

Sonetai kiek vėliau rašyti. Čia jis prisilaiko kiek ir eilėdaros taisyklių. Visi eilėraščiai po 14 eilučių. Metų sonetus pradeda poetas nuo rudens. Gal rudenį jis sugalvojo šią temą, bet greičiausia, kad rudeniu jo nuotaika palinkus. Čia jis išgyvena sielos neramumą ir

skundžiasi gyvenimo skausmu. Mačernis lyg nujaučia, kad jo gyvenimas trumpas:

Vėlų rudenį, kai įdienojus saulė
Šalto aukso spinduliais erdves
nubarsto,
Rodosi, dangus šio mirštančio
pasaulio
Panašus į mėlyną, stiklinį karstą.

Ta pati rudens nuotaika ir ne viename jo paskirame eilėraštyje. Štai 1943 m. kovo mėn jis rašo:

Ar liūdnesnio kas būti galėtų
Už likimą žmogaus šioj naktį?
Jo gimimas toks ilgas ir lėtas,
O mirtis - nelaukiama ir staigi.
Prieš pat mirtį 1944 m. spalio
4 d. poetas rašo:

Akys, klaidžioti laukais pakol
sutems
Tas rudens paveikslas, mano
Siela, tau patinka, nes jame
Atpažinti kraštą, kur gyvena
Tavo ilgesys ir pilkuma.

Už trijų dienų po to, spalio 7, Mačernis žuvo. Sviedinys ar skeveldra jį užmušė. Bėgimo įkarštyje skubiai jis buvo palaidotas savo tėviškės laukų kalnelyje, Sarnelės kaime.

Rudeniu jis pradėjo savo sonetus ir rudenį jis iškeliavo, pakąstas karo audros, tik vos 24 metų, Vilniaus universiteto studentas. Per šį trumpą laiką jis pramynė pėdas tėviškės laukuose, kurias mes sekame ir po 40 metų. Sekame mes išvijoje, seka jaunoji karta ir tėviškės žemėje.

Vytautas Mačernis

SPORTAS IR POLITIKA

(Atkelta iš 4 puslapio)

lus, žemas politinis sporto išprievartavimas, bet tarptautiniai nelegalus ir žemos moralės aktas. Olimpinių Žaidynių Organizacija turėtų uždrausti pasisavinti svetimų laimėtus medalius. Kiekvienos tautos sportininkai turi turėti teisę atstovauti tik savo kraštui, nežiūrint ar jis yra laisvas ar užimtas. Tik imigrantai, savanoriškai priėmę kito krašto pilietybę, gali rungtyniauti pastarojo vardu. Tik tada tarptautinis sportas būtų išvalytas nuo politinių manipuliacijų šiukšlių.

Pabaltiečiai, ukrainiečiai ir kitos pavergtos tautos turėtų siųsti protesto laiškus prieš dabartinę ne-normalią ir neteisingą padėtį, kas liečia Sovietų Sąjungos elgesį sporte. Tarp kita ko, Melbourne Lietuvių Apyl. Valdyba tokį protestą jau yra pasiuntusi.

Už tai yra gerai, kad Sovietų Sąjunga šioj Olimpiadoj iš viso nedalyvauja. Ji ir ateityje neturėtų teisės būti olimpiadų dalyviu, ne tik dėl svetimų laimėjimų pasisavinimo, bet ir dėl visiškos žmogaus laisvės stokos tame krašte. Jei P. Afrikai yra atimta ši teisė, tai tuo labiau jos neturi turėti Rusija! Savo boikotu Maskva padarė tik gerą darbą: buvo jos dėka išvengta masinės propagandos marksistinės — imperialistinės Rusijos naudai ir užimtų kraštų sportininkų išprievartavimo priverčiant juos di-

dinti savo budelių garbę.

Sovietų sportininkų paliktą tuščią vietą mieliai užėmė kiniečiai, kurie atstovauja visam 1.000 milijonų žmonių ir rungtyniauja patys be jokios vergų pagalbos. Reikia pripažinti, kad kiniečiai, kaip nauji dalyviai, atsiekia puikių rezultatų. Tai yra grūmojantis pirštas Kremlui, primenant, kad ši tauta perims ne tik Rusijos Azijos dalį, bet ir pirmaujančią rolę tarptautiniame sporte. Gal Kremliaus ponai atsipeikės ir vietoj persekioti kitas tautas ir galvoti apie tolesnes agresijas, pradės ieškoti draugų ir sąjungininkų Vakaruose!

Ne vienas rusų draugas paverkšlena ir pateisina savo ašaras gailėsčiu dėl prarastos progos sovietų atletam pamatyti Vakarų gerbūvį ir pakvėpuoti saulėtose Kalifornijos laisvės oru, o gal ir pabėgti. Jų ašaros nenuosirdžios, tarnaujančios slapty sumetimų užtušavimui, nes jie patys puikiai žino, kad sovietų sportininkai būtų likę per visą olimpiados laiką apsupti slaptos rusų policijos agentų, vietoje vaikštinėti gatvėmis ir kvėpuoti kapitalistų laisvės orą. Ta pati slaptoji policija mėgino išgauti leidimą atletam specialios koncentracijos stovyklos įrengimui Los Angeles mieste. Tik dėl nepavykimo to padaryti Maskva atsisakė dalyvauti dabartinėj Olimpiadoj. Laisvės oras ir sovietinis marksizmas yra visiškai nesuderinami!

SENOLĖS SKARA

Kai vieną rytą, eidamas pro seną ir apleistą sodą,
Pro statinius vidun pasižiūrėjau,
Tenai virš tvenkinio praėjusios nakties šešėliai tingūs,
Lyg paukščiai pašautais sparnais plazdėjo,
Ir vandenin palinkusios obelės šakoj, matyt, seniai jau padžiauta
skara
Pleveno ryto vėjui.

Kutai mirgėjo tarp baltų žiedų, kuriuos mieguistos bitės
Varpeliais tolimais dūzgeno ...
Tarsi iš ūkanų iškilo atminimai pagalvojus,
Jog tai skara seniai jau mirusios senolės mano.

Aš pažvelgiau į tėviškės laukus, dar rytmečio tyloj paskendusius.
Kai jie prieš saulę tekančią jauklusos meldės tyliai,
Ir šviesiame regėjime mačiau saunosios rūbuose senolę skaisčią
Iš seno sodo vienumos pakylant ...
Jinai lengvučiais žingsniais pasikėlė eit per žemę kvėpiančią,
Skaisčiom, skaisčiom akim, tarsi kalnuos du ežerėliai gilūs.

Priėjo ji upelį ir ranka vandens pasėmė,
Šaltai šaltai lašais suvilgė kaktą, lūpas.
Paskui drąsiau mostu laukus palaimino
Ir vėl, pečius šilton skaron susupus,
Nuklydo ji tolyn, kur tolimam dangui du debesėliai
Balti balti, lyg jūroj du maži laiveliai, supos.

Dabar, kada einu pro seną, statiniais apvertą sodą,
Kur tvenkinys niūrus, žaliais maurais užžėlęs,
Tenai, kur lyg tie paukščiai pašautais sparnais,
Plevena praeities šešėliai, —
Aš vis matau, matau aš ją jaunosios rūbais ...
Jinai lengvučiais žingsniais pro vartus išeina vėlei, —
Jos akys tokios skaisčios, mėlynos, tarsi, kalnuos du ežerėliai gilūs
Dabar, kada širdis, tartum keleivis tyrų smėlyje suklupeš,
Kada svajonės, lyg silpni drugeliai, prieblando paklydę miršta, —
Dažnai jaučiu gaivinančius lašus ant lūpų lašant
Nuo jos ekstazėj iškeltų į dangų pirštų.

Šarnelė, 1940 m.

IŠ MŪSŲ PARAPIJŲ

MELBOURNAS

Tėviškės Aidų Raidyno Vajaus aukotojų sąrašas bus paskelbtas pasibaigus Vajui.

Lietuvos persekiojami Bažnyčiai \$ 50 aukojo NN.

Lietuviški cepelinai - skanūs pietūs Lietuvių Namuose šį sekmadienį - rugpiūčio 12 d., juos gamina *Jaunimo Sąjunga ir kviečia visus lietuvius į šiuos lietuviškus pietus.*

Albinas Pocius gavo labai nuosirdų laišką iš Melbourne Arkivyskupo Dr. Little už Pavergtųjų Tautų Savaitės Ekumeninių pamaldų progą jam įteiktą veikalą "Violation of Human Rights in Soviet Occupied Lithuania a report for 1982".

Geelonge lietuviškos pamaldos rugpiūčio 19 d. sekmadienį 9 val. ryto šv. Jono bažnyčioje, iškilmingai minint Marijos Dangun Ėmimo šventę.

Latrobe Valley - Sale lietuviškos pamaldos minint Tautos Šventę bus rugsėjo 2 d., sekmadienį, 1 val. St. Kieran's bažnyčioje Moe.

Pirmajai Komunijai vaikai bus pradėti ruošti rugpiūčio 26 d., sekmadienį, 10 val. mūsų Parapijos Sekmadienio mokykloje prie šv. Jono bažnyčios. Tėveliai prašomi atvežti šiom pamokom ir tuos savo

vaikus, kurie nelanko mūsų Sekmadienio mokyklos, kad visi jie būtų lietuviškai paruošti Pirmajai Komunijai.

Kazė Damkienė užprašė šv. Mišias už savo vyrą Kazimierą jo mirties dieną, rugpiūčio 13.

Č. Vištakas užprašė šv. Mišias už savo mirusią mamytę Jadvygą ir a.a. tėvelį Antaną. Jie mirė Lietuvoje.

Tautos Fondui \$ 100 aukojo Mečys Kaulėnas. Antanas Miliauskas \$ 10, pagerbdamas Geelonge mirusį a.a. Vaelovą Povilaitį. Aukotojams dėkoja Tautos Fondo Atstovybė Melbourne.

Į BENDRĄ MALDĄ!

Rugsėjo 2 d., sekmadienį, 15 minučių prieš lietuviškas pamaldas šv. Jono bažnyčioje pradėdame Rozančiaus maldą už Lietuvos Laisvę. Melsimės kiekvieno mėnesio pirmą sekmadienį, kad mūsų visų bendra malda iš švenčiausiąją Mariją išgelbėtų Lietuvą, kaip išgelbėjo Aus trijų nuo Sovietų okupacijos. Kviečiame visus jungtis į šią Rozančiaus maldą.

Melb. Liet. Katalikių Moterų D-ja

MOTERŲ DRAUGIJOS ŠVENTĖ

Katalikių Moterų Draugijos metinė šventė Zolinė bus švenčiama rugpiūčio 19 d., sekmadienį. Tai yra mūsų dangiškos Globėjos Marijos Dangun Ėmimo šventės minėjimas. Kviečiame visas nares rinktis šventoriuje prie vėliavos, į bažnyčią įeisime rikiuotai. Po pamaldų šventės programa Parapijos Namuose Kensingtone, kur bus ir bendri pietūs, kviečiame dalyvauti ir antras puses. Pietums užsirašyti pas Niną Žemaitienę telef. 544 8684 iki rugpiūčio 14 d.

Draugijos Valdyba

TEVIŠKES AIDŲ prenumeratas Melbourne prieš ir po lietuviškų pamaldų priima Parapijos Kiosko vedėjas F. Sodaitis. Jam galima įteikti skelbimus, pranešimus, užuojautas, padėkas ir per jį apsimokėti.

IEŠKAU GYVENIMO DRAUGĖS

Esu 65 metų amžiaus, turiu mašiną ir namą.

Rašyti: Ieškotojas c/o Tėviškės Aidai, 18 Henry St, KENSINGTON VIC. 3031.

Ramovės Valdyba

SKAUTININKŲ SUEIGA

Melbourno Skautininkų Ramovės narių (su žmonomis, vyrais) sueiga rugpiūčio 16 d. 6.30 v.v. ketvirtadienį, Parapijos Namuose, 18 Henry St. Kensingtone, tel. 376 7355. Ten pat ir tuo pačiu laiku yra šaukiamas Skautų Židinio steigiamasis susirinkimas. Kviečiame buvę visi skautai, židiniečiai ir norintieji naujai įstoti (su vyrais, žmonomis). Bus pašnekesys skautiška tema ir parodymas kaip pasidaryti atvirutes su džiovintom gėlėm ir svarbūs einais reikalai. Po sueigos kavutė. Budėkime!

Ramovės Valdyba

MELBOURNO DAINOS SAMBŪRIS

Maloniai kviečia visus į

PRISIMINIMŲ VAKARĄ — VAIŠES — ŠOKIUS

MELBOURNO LIETUVIŲ NAMUOSE

rugpiūčio 25 d., šeštadienį, 7 val. v.

Sambūrio VYRAI atliks įdomią programą.

Karšta vakarienė, laimės šulinys.

Pabendrausim, padainuosim ir smagiai pašoksime su "Kaimo muzikantais".

Bilietai užsakomi pas p. Petrašiūnienę telef. 232 5034 ir

p. Savicką telef. 311 9532.

Melbourno Dainos Sambūris

Sydnejaus Lituanistinių kursų gyvenime

Jau "perbridome" daugiau negu pusmetį 1984 metų ir atėjo laikas priminti, kad Sydnejaus Lituanistiniai kursai dar gyvuoja.

Siais metais į Seštadieninius Lituanistinius kursus užsirašė šie mokiniai: Ankus Justinas, Ankus Simas, Bučinskas Jonas, Bučinskas Robertas, Burokas Mikas, Burokas Petras, Cervinas Ricardas, Cox Marina, Cox Regina, Jodlowich Margaret, Šepokas Rima, Staitis Dana, Staitis Edmundas, Staitis Denis, Stašionis Raymondas, Sumskas Petras ir šie suvaagę studentai, taip vadinami privačiais: Kronberger Del, Kvietkauskas Stanley ir Palaitis Jo. Abiturientus turime du: Marina Cox ir Joną Bučinską.

Šie mokiniai ir sudaro mūsų vieningą lietuvių kalbos klasę. Juos moko Aldona Veščūnaitė - Janavičienė. Kad Australijoje gimusių mūsų jaunimą yra sunku išmokyti lietuvių kalbos, tai supranta gerai tėvai, seneliai ir visi tie, kurie tą jaunimą Parapijos mokykloje ar Lituanistiniuose kursuose moko. Todėl iš patyrimo, o taip pat ir iš įvairių straipsnių laikraščiuose bei paskaitų darosi visai aišku, kad per trejetą valandų šeštadieniais, o ir tų mokslo šeštadienių metų bėgyje (atskaitant atostogas) netaip daug palieka išmokyti kalbos, literatūros, šiek tiek istorijos ir geografijos yra sunkus uždavinys. Todėl kiekviena mokytoja ir prašo: kalbėti namie lietuviškai, skaityti su vaikai laikraščius, vežti juos į jaunimo organizacijas ir tautinius šokus, padėti ruošti lietuvių kalbos pamokas.

Paskutiniu laiku yra pastebimas didelis susirūpinimas, kad krinta mokinių skaičius Lituanistinėse mokyklose tiek Australijoje tiek ir Amerikoje, nors ten daug didesnės lietuviškos bendruomenės. Skaitant "Pasaulio Lietuvį" bei įvairius laikraščius atsiranda jausmas, kad mes beaugindami savo vaikus daug ką praeidome nepadarę lietuvių kalbos mokymo pačiu svarbiausiu bendruomeninio gyvenimo aspektu. 1978 m. Svetimo ministerija Sydnejuje davė sąlygas mokytis antrųjų kalbų gimnazijos kurso ribose, pripažindama visą eilę etninių kalbų, jų tarpe ir lietuvių kalbą gimnazijos baigiamiesiems egzaminams.

Dabar yra tikra laimė, kad Kursus turime ir kaip tik tokia forma, kad jie yra naudingi ne tik mokytis lietuviškai, bet daugumoje pakelia mūsų abiturientų bendrą H.S.C. pažymių lygį, kas dažnai padeda jiems pakliūti į norimus fakultetus universitetuose ar technikos mokyklose.

Pažymėtini yra šie 1984 m. įvykiai Lituanistinių kursų gyvenime. Vyresniųjų klasių mokiniai su mokytoja aplankė Valstybinę meno galeriją, kur mokiniai turėjo progos giliau susipažinti su tradicinio ir modernaus meno kryptimis. Ilgiau buvo apsisotą prieš prancūzų impresionistų, šiuolaikinės australų tapybos bei skulptūros. Mokiniai buvo kviečiami komentuoti, išreikšti savo nuomonę apie įvairius eksponatus galerijoje lietuvių kalba. Susidomėjimas buvo didelis, ypač, kad diskusijas galerijoje dar pagyvino žinomos australų tapytojos Jo Palaitis, kuri turėjo savo parodas Haldsworth ir Pointon galerijose bei Australijos muziejuose. Jos darbai buvo išrinkti ir rodomi NSW meno galerijoje Archibald ir Sulman parodose. Dalyvavo Portia Geach ir Blake meno parodose. Jo yra privati studentė, kuri jau antri metai lanko Lituanistinius kursus ir nors "tikra australė", jau neblogai kalba ir ypač neblogai rašo lietuviškai. Ji taip pat yra labai susidomėjusi lietuvių tautos kultūra ir istorija.

Trečiame semestre yra pakviesta iš Melbourne Alena Karazijienė

skaityti klasėje paskaitą: "Archeologiniai kasinėjimai Lietuvoje, Lietuvos miestų architektūra" - bus rodomos skaidrės.

Spalio mėnesį Lituanistiniai kursai yra pakviesti paruošti radijo valandėlės programą. Programą atliks mokiniai, vedėja ir egzaminų komisijos narės.

Egzaminų komisija 1985 m. paskutinį trumpų apysakų skaitymui ir nagrinėjimui 11 ir 12 metų gimnazistams. Iš tų apysakų įvairios ištraukos bus naudojamos baigiamam jam 1985 m. H.S.C. egzaminui. Kadangi daugumas tų knygų jau buvo spausdintos seniai, tai nebegalima jų nupirkti. Mes kreipėmės į bendruomenę prašydami lietuvių padovanoti mums reikalingas knygas. Iki šiol atsiliepę palyginti nedaug geradarių. Knygas Lituanistiniam kursams padovanojo ponios - E. Laurinaitienė, I. Milašienė, B. Jalienė, D. Skorulienė, T. Vingilienė, J. Stašionytė - Edwards, V. Kazokas, K. Butkus. Ačiū širdinai visiems - laukiame daugiau rėmėjų. Šiuo metu turime pakankamai kopijų "Tremties Metai", bet dar trūksta sekančių knygų: "Sauja Derliaus", "Taikos Rytas", J. Gliudka, "Rinktinės Novelės", R. Spalis, "Svetimos Pagairės", V. Alantas, "Trisdešimt Istorijų Suaugusiems", A. Baronas, "Antrasis Krantas", A. Baronas, "Šilko Tinklai", A. Baronas ir "Bėgliai", K. Almėnas. Jei kas galėtų ką nors iš virš minėtų knygų padovanoti, palikite jas Sydnejaus Lietuvių Namuose, 16-18 East Terrace, Bankstown, NSW 2200, pažymint, kad tai "Lituanistiniam kursams". Malonėkite pažymėti savo pavardes, kad galėtume padėkoti. Duodame ir klubo adresą tiems, kurie norėtų knygas atsiųsti paštu. Dėkojame visiems ir anksto.

Ateinančiais, 1985 m. pramatoma, kad mūsų Lituanistiniai kursai turės bent penkis abiturientus. Tai bus bene didžiausias skaičius gimnaziją baigiančių mokinių Sydnejaus Lituanistiniuose kursuose nuo pat pradžios kursų veiklos.

V. Kabailienė

GEELONGAS

AR ATSIRAS CHORO DIRIGENTAS

Geelongo Lietuvių choras nebuvo gausus, kaip negausi ir pati kolonija, bet paruošdavo gražių dainų tautinių švenčių minėjimams, savo metiniams koncertams, Dainų šventėms. Mečiui Kymantui daug metų diriguojant, jo sugebėjimu įvairiais parengimais kasoje buvo \$ 382.78. M. Kymantui iš dirigavimo pasitraukus, 1982 m. Dainų šventei chorą paruošė Vytautas Straukas, kas savaitę atvažiuodamas iš Melbourne, bet jam išvykus į Adelaidę, choras vėl neteko savo vadovo bei dirigento. Liko tik vienas kasininkas Pranas Vaičekauskas su kasa, kurią su \$ 382.78 padavė Bendruomenės Valdybai, kad vėl susidarius chorui jie būtų pervesti į choro kasą. Bendruomenės Valdyba nuolankiai prašo sugebanciu diriguoti ir chorui vadovauti šiam kilniam darbui, nes dainos me nas yra galingas ir stebuklingas.

Vladas Stuikevičius

AUKODAMI TAUTOS FONDUI,

REIŠKIAME SOLIDARUMĄ

KOVOJANČIAI LIETUVAI!

TF Atstovybė Melbourne

MELBOURNE

OFICIALUS SĄRAŠAS

ALB Melbourne Apylinkės Valdyba praneša, kad sekantys asmenys yra išrinkti į ALB Krašto Tarybą 1984-86 metų kadencijai:

Kun. Dr. P. Daukšys, Albinas Pocius, kun. P. Vaseris, Birutė Kymanienė, Algis Šimkus, R. Semetas, Jonas Meilūnas, Irena Tamošaitienė, Vincas Lazauskas, Algis Žilinskas, Antanas Ramanaukas, Jonas Antanaitis, Viktoras Adomavičius, Jonas Tamošiūnas.

Kandidatė: Feliksas Sodaitis ir Juozas Pelenauskas.

Pastaba - J. Tamošiūnas paskirtas vietoje atsisakiusios iš savo pareigų B. Prašmūtaitės. Valdyba priėmė, kad ji neatsakinga už bet kokias spaudos klaidas susijusias su Tarybos sąstato žiniomis.

Dr. J. Kunca - Pirmininkas

LIETUVIŲ KLUBO NARIAMS

Melbourne Lietuvių klubo metinis susirinkimas įvyks spalio 6 d., 4 val. p.p. klubo patalpose. Visi klubo nariai yra prašomi tą dieną atsilankyti į susirinkimą, nes bus svarbių pranešimų bei diskusijų.

Iki šiol dar yra daug narių, nesusimokėjusių nario mokestį ir Klubu Valdyba prašo visus narius kuo greičiau susimokėti, nes nori išsiuntinėti Valdybai rinkti kortelės. Susimokėti galima pas išdininę P. Jokubaitį arba pas baro vedėją A. P. Rakštelį.

Asmenys, kurie negali atvykti į klubą, yra prašomi pasiųsti nario mokestį paštu, adresuodami: Melbourne Lietuvių Klubu Valdybos išdininę, 44 Errol St. North Melbourne 3051.

Dabartinis nario mokestis yra \$ 20 metams, o pensininkams \$ 10 metams.

Šiame metiniame susirinkime bus daroma įvairių sprendimų, liečiančių klubą ir nesusimokėjusiems nariams nebus progos išsireikšti.

P. Sungaila - MLK pirmininkas

BUVĘ KARIAI !

Melbourne LKV S-gos Ramovės Valdyba nuoširdžiai kviečia visus

buvusius karius jungtis į Ramovėnų eiles. Mūsų gretos mažėja pasibaigusiu greičiu, bet išretėjusias eiles niekas nepapildo. O juk žinome, kad Melbourne yra daug buvusių karių, bet kažkokios priežastys juos sulaiko nuo įsijungimo į Ramovėnų eiles.

Mieli buvę kariai! Parodykime tikrą lietuvių kario dvasią, vienas kito supratimą ir meilę bendrai idėjai, vieningai jungdamiesi į sąvają organizaciją. Kviečiame jus ir laukiame.

Melb. LKV S-gos Ramovės V-ba

MOTERŲ POPIETĖ

Nebodamos aštraus žiemos oro, gerokas būrelis moterų susirinko į Lietuvį Namus šalia įspareigimo Katalikių Moterų Draugijai ir susirinkimu surištais reikalais. Malonu buvo susitikti drauges, pažįstamas ir ta proga pasidalinti savo asmeniškais bėdomis bei aktualijomis.

Pirmininkė savo pasveikinimo žodžiu kvietė nares pagalvoti apie pajaušinimą susirinkimų programos. Bet čia ilgai laukti nereikėjo, nes sesė Vera Juozapavičienė buvo jau pasiruošusi pademonstruoti kaip daromi paveikslai ir atvirutės iš sudžiointų gėlių ir lapų. Tai įdomus ir kūrybingas menas. Jos sukurti paveikslai patraukia akį originaliu stiliumi.

Kita sesė Aldona Vyšniauskienė, atrodo, daugiau domisi kepinų papuošimais. Ji parodė kaip galima iš cukraus pudros mišinio padaryti visokius ornamentus, gėlytes ir net rozes. Čia, žinoma, reikia miklių pirštelių, lakios vaizduotės ir praktikos. Dar vieną staigmeną parodė Irena Jokubauskienė. Ji ekrane parodė filmą, kuriame matėme kaip daugelis tų pačių moterų prieš daugelį metų šokome tautinius šokių.

Su nostalgija žiūrėjome ir stebėjome, kaip mes dailiai tada pasokom. Dar parodė kaip ji pašo savo sode. Visi žinome jos meniškumą gabumus.

Nepajutome kaip bėgo laikas, o dar tiek reikalų. Artėja "Tėviškės Aidų" balius. Reikia pasiskirstyti

kas dieną, kas naktinę pamainą dirbs, aptarti ką skanaus pagaminime svečiams. Šis balius paprastai sutraukia daug žmonių.

Iškilo klausimų ir sumanymų. Vienas iš svarbiausių iškeltas sumanymas organizuoti Rožančiaus kalbėjimą už mūsų kenčiančią tėvynę Lietuvą. Visos narės tam pritarė, tik buvo diskutuojama dėl vietos ir laiko.

Baigiantis šiai popietei palinkėjome mūsų mielai pirmininkei H. Statkuvienei laimingos kelionės po pasaulį. Kvepėjo kava ir ant stalo išdėstyti gardumynai. J.S.

LATROBE VALLEY

Kazimieras Mečekas, 78 m. amžiaus, mirė liepos 27 d. Nuo pat atvykimo į Australiją gyveno Yalourn North miestelyje. Palaidotas liepos 31 d. Moe kapinėse. Nulūdę liko žmona Antanina, dukros - Genė, Veronika ir sūnus Edvardas su šeimomis. Už velionio vėlė šv. Mišias užprašė: Izidorius Bindokas, E. Eskirtienė, Grigarius, K. Grigonis, V. Koženiauskienė, A. Sabrinskas, K. Šimkūnas. — Už savo mirusį brolių Kazimierą melskime Viešpatį, kad išvystų amžinąjį dangaus karalystės šviesą. V.K.

HOBARTAS

AR BŪTŲ TALKININKŲ

HELLP Sąjunga (Help Estonian, Latvian and Lithuanian Peoples) Hobarte paskutiniam savo posėdyje liepos mėn. išskėlė ir svarstė mintį, kad reikėtų perspausdinti ir išleisti naujas laidas "Leave your tears in Moscow" arba Sibiro lietuvių maldaknygės "Mary save us" — anglų kalba. Atrodo, kad knyga buvo labai palankiai priimta anglų kovos visuomenės ir visos laidos buvo išpirktos.

Ši Barbaros Armonienės gyvenimo istorija nuo pat pirmo puslapio skaitytojų sudomina ir pritraukia, jog be vargo knygą užbaigia iki pabaigos. Ir taip paprasto žmogaus tragedija, tokių pačių žmonių — tremtinių ir kalinių kančių kelias tampa suprantamesnis ir artimesnis. Svetimtautis perskaitydamas pajunta užuojautą ne vien tik tai materialai, bet ir visiems jos artimesiems, visai lietuvių tautai.

Menorėčiau čia leistas į ilgas samprotavimus, kaip knyga - spausdintas žodis veikia į visuomenę, bet mes čia Hobarte priėjome išvados, kad mūsų tautos byloje ši knyga yra vertingas ludininkas ir veiksnys, ir todėl sumanymas ją dar plačiau paskleisti angliškai skaitančios visuomenės tarpe yra geras ir vertas įvykdymo.

Visiems hobartiškiams toks darbas tačiau pasidarytų gal kiek ir per didelis. Perspausdinimas ir išleidimas 2.000 ar daugiau egzempliorių šios knygos kainuotų virš \$ 6.000. Bet gi, jei prie darbo prisidėtų daugiau lietuvių ir kitų pabaltiečių, projektas taptų atsiekiamas.

HELLP vardu kreipiamės į lietuviškos spaudos skaitytojus, kad

pagalvotumėte apie tokį sumanymą ir pasisakytumėte dėl jo įvykdymo. Jeigu mes čia pajustumė ir pamatytume pritarimą ir konkrečią pagalbą iš lietuviškos bendruomenės, tai galėtume tuoj pat pradėti sumanymo vykdymą. Sąjungos adresas yra:

HELLP Association, PO Box 272 Sandy Bay, Tasmania 7005.

HELLP Ass.

SYDNEJUS

PENSININKŲ ONINĖS

Vos prieš porą metų O. Osinienės iniciatyva įsteigtas Pascininkų klubas dabar jau turi subūręs apie 60 narių. O. Osinienė yra neišsenkamos energijos ir iniciatyvos moteris. Ar tik ne pagal jos iškeltą mintį pradėjo organizuotis ir kitų miestų pensininkai!

Steigiant šį klubą, jo tikslas buvo suteikti vyresnio amžiaus žmonėms progą pabendrauti, pasidalinti džiaugsmiais bei rūpesčiais, o gal ne vienam, nors trumpam, pamiršti vienšį kasdienybę.

Gražu, kad šalia eilinių kas mėnesį įvykstančių susirinkimų yra puoselėjamos mūsų senos lietuviškos tradicijos: Kalėdų, Užgavėnių, vardinų ir kitomis progomis. Kaip tik vienas iš tokių pobūvių ir įvyko liepos 26 dieną Engadine Lietuvių sodyboje. Šia proga buvo pagerbtos visos klubo Onos, o prie jų prisidėjo Danguolės ir Marijos. Šalia narių, šiame gražiame pabūvyje, pietuose dalyvavo ir kviešti svečiai. Jų tarpe buvo prel. P. Butkus MBE, kun. P. Martūzas, Soc. Glob. D-jos pirmininkės įgaliotinė V. Kabilienė, Sodybos patikėtinė atstovė T. Vingilienė, Apyl. pirm. Dr. A. Mauragis, B. Barkus.

Tautiniais meno išdirbiniais išdekoruotoje seklyčioje, prie gėlėmis išpuošytų stalų rinkosi solenizantės ir kiti svečiai. Prel. P. Butkui negalėjus laiku atvykti, kun. P. Martūzui iš viso neatvykus, malda prieš valgi sukaltėjo B. Barkus.

Kiek pasistiprinus susirinkusius pasveikino klubo pirmininkė, šio pabūvio vyriausia organizatorė ir solenizantė O. Osinienė. Vėliau kalbėjo B. Barkus ir Dr. A. Mauragis, kuris papasakojo apie šv. Onos atlydus Lietuvoje ir pabėrė žiupsnelį prisiminimų iš karo laikų. Prel. P. Butkus trumpais žodžiais pasveikino kiekvieną varduvininkę, o jų buvo apie 14. Su pakeltomis šampano taurėmis joms buvo sugiedota Ilgiausių Metų!

Neapsieita ir be linksmosios dailės. S. Šaparienė padeklamavo humoringą savo pačios kūrybą, o M. Vaškevičienė padeklamavo eilėraščių.

O. Osinienė visų solenizančių vardu padėkojo Soc. Glob. Moterų D-jos Valdybai ir sodybos gyventojams už patalpą, M. Šidlauskienėi ir kitoms už talkininkavimą. Ypatingą padėką pareiškė V. Stanevičienėi ir S. Jurevičienėi už taip rūpestingai ir gausiai paruoštas vaišes. Už įdėtą darbą jos buvo apdovanotos gėlėmis. Linkime Pascininkų klubui geriausių sėkmės ateičiai ir dėkojame už linksmą praleistą dieną. E.B.

SYDNEJAUS LIETUVIŲ NAMUOSE

16-18 EAST TERRACE, BANKSTOWN (TEL. 708 1414)

Klubo valandos:

Pirmd., trečiad., ketvirtad., - - - - - 5 - 10 val.
ANTRADIENIAIS KLUBAS UZDARYTAS
Penktadieniai - - - - - 5 - 11.30 val.
Šeštadieniai - - - - - 2 - 12.30 val.
Sekmdadieniai - - - - - 12.30 - 10 val.

VALGYKLA VEIKIA:

Trečiad., ketvirtad., penktad., ir šeštad. nuo 6 val.
Sekmdadieniai - - - - - nuo 1 val.

Skanus ir pigus valgis KIEKVIENĄ TREČIADIENĮ NUO 5.30 iki 8 val. ŠVEDISKAS STALAS - SMORGASBORD
Kaina - tik \$ 3. Kviečiame visus.

Seimos šventės, gimtadieniai ar kas panašaus, kodėl ne Lietuvių Namuose? Kodėl nepasiteirauti? Skambinkite 708 1414.

LIETUVIŲ LAIDOJIMO BIURAS

FUNERALS OF DISTINCTION PTY. LTD.

17 RAILWAY PDE.

FAIRFIELD, NSW.

Tel. 724 5408. Veikia visas 24 valandas per parą.

PARDUODAM, taisom ir įrengiame įvairius spalvotos televizijos aparatus, automobilių radijo ir kasetes, HI FI Stereo aparatus ir CB radijo.

ASTRON ELECTRONIC SERVICES PTY. LTD.

29 Camdon St. Pascoe Vale Vic. 3044.

J. K R A S A U S K A S Telefonas 354 5059.